

Katsaus Suomen kielikylpykaupunkeihin – selvitys Turun kasvatus- ja opetuslautakunnalle

Johdanto

Tämä selvitys tarkastelee ruotsin kielikylpyopetusta tarjoavien kouluyksiköiden toimintaa Suomessa. Olemme kartoittaneet kielikylpyopetuksen käytännön toteutus- ja toimintatapoja koostaen tietoa testaamiskäytäntöihin ja oppilaiden testaamiseen, oppimisvaikeuksiin suhtautumiseen, oppilaiden saamaan tukeen sekä kodin ja koulun yhteistyöhön liittyen.

Erityisesti halusimme selvittää järjestävätkö kielikylpy-yksiköt testejä oppilaiden taitotason arvioimiseksi ja mahdollisen lisätuen tarpeen tunnistamiseksi ja huomioida sisältyykö testeihin kielikylpypolulta karsiutumisen elementti.

Selvityksen tiedot pohjautuvat aineistoon, joka on kerätty haastatteleamalla rehtoreita, opettajia ja muita kielikylvyn asiantuntijoita kahdessatoista kielikylpyopetusta tarjoavassa kouluyksikössä eri puolilla Suomea keväällä ja syksyllä 2024. Haastateltaville kerrottiin tavoitteesta selvittää erityisesti kielikylpyopetuksen käytäntöjä esikoulusta kouluun siirryttäessä, tarkoituksena mahdollisuuksien mukaan hyödyntää tuloksia Turun ruotsin kielikylpytoiminnan kehittämisessä.

Juhlimme parhaillaan Turussa järjestettävän ruotsin kielikylpyopetuksen 30-vuotista juhlavuotta. Vuonna 2022 Turussa käyttöön otettu kielikylpylapsien karsiva testaus on tuonut kuitenkin varjoja ainutlaatuisen oppimismetodin ylle; meille kielikylpyperheille esikoulun ja perusopetuksen nivelvaiheen karsiva testaus näyttäytyy lapsen edun vastaiselta menettelyltä. Näkemyksen testin sopimattomuudesta kielikylpylapsille jakavat monet yliopistojen kielitieteiden, kielikylvyn ja logopedian professorit, asiantuntijat ja opettajat.

Toimeenpanevana voimana tämän selvityksen tekemisessä onkin kielikylpyvanhempien huoli Turun ruotsin kielikylpytoiminnan tulevaisuudesta.

Toivomme, että tämä selvitys antaa Turun kasvatus- ja opetuslautakunnalle kattavan tietopaketin Suomen kielikylpykaupunkien eri käytännöistä. Selvitys toimii täydennyksenä ja vastineena Luostarivuoren koulun rehtoreiden Littunen ja Mäenpää 22.2.2024 antamaan selvitykseen Turun kielikylvyn verrokkikaupungeista ja niiden testaamiskäytännöistä, jota lautakunta 13.2.2024 erikseen koululta pyysi. Tämän selvityksen myötä halusimme tarjota vielä laajemman ja kattavamman kokonaiskuvan, miten kielikylpyopetus on valtakunnallisesti Suomessa järjestetty.

Selvityksessä tarkasteltavat kysymykset:

- Miten eri kaupungeissa suhtaudutaan kielikylpyoppilaiden testaamiseen sekä valintakokeisiin, ja minkälaisia testauskäytäntöjä on käytössä? Onko testaus karsiva?
- Miten eri kaupungeissa suhtaudutaan kielikylpyoppilaiden mahdollisiin oppimisen haasteisiin ja minkälaista tukea on tarjolla?
- Miten kodin ja koulun välinen yhteistyö toimii kielikylpy-yksiköissä?

Kaupunkikohtaiset huomiot

Helsinki

Kielikylpy alkaa 5-vuotiaana ja jatkuu saumattomasti päiväkodista peruskouluun. Yhteensä 11 päiväkotia, 8 alakoulua ja 7 yläkoulua tarjoaa kielikylpyä. Valintakokeita ei käytetä kielikylpylapsille missään vaiheessa, missään muodossa; karsimisen sijaan tavoitteena on lisätä kielikylvyn osallistujamäärää. Oppilailla on oikeus kolmiportaiseen tukeen. Puolikielisyttä ei pidetä riskinä. Helsingissä korostetaan kodin vastuuta suomen kielen kehityksestä erityisesti opinpolun alkuvaiheessa.

Tiedoksi mainittakoon, että syyskuussa 2024 Helsingin kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielinen jaosto päätti Kasvatuksen ja opetuksen apulaispormestari, lapsioikeusjuristi Johanna Laisaaren johdolla luopua kieliluokille hakevien lasten testaamisesta kokonaan kahden vuoden pilotin ajaksi - kokeilusta toivotaan pysyvää käytäntöä. Pilotin taustalla on mm. selkeä ilmiö, jossa esikouluikäisille tehtävä valintakoeikäntö on johtanut pienten lasten valmentamiseen ja preppaamiseen sekä segregaaion kasvuun. Uudistuksen tavoite on, etteivät valintakokeet jatkossa aiheuttaisi esiopetusikäisille stressiä, painetta ja pettymyksiä. Tällä päätöksellä Helsinki haluaa noudattaa lapsiystävällisen kunnan tavoitteita, joihin se on sitoutunut, eli edistää yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia kaikessa toiminnassaan sekä varmistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle oikeuden turvalliseen kasvuun ja kehittymiseen. Korostettakoon, että testien poistaminen koskee alkaville kieliluokille hakevia lapsia; kielikylvyssä olevia lapsia Helsingissä ei ole aiemminkaan valintakokeilla valittu.

Espoo

Kielikylpyä tarjotaan kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa. Koulun siirtymisen suunnittelu aloitetaan jo päiväkotiaikana. Koulun ja päiväkodin välillä toimii yhteistyöryhmä. Koulun erityisopettaja käy päiväkodilla keskustelemassa varhaiskasvatuksen ja erityisopettajan kanssa esikoulussa olevat, kouluun siirtyvät lapset yksitellen läpi käyden. Mukana on tarvittaessa päiväkodin johtaja, kuraattori ja psykologi. Keväisin käydään läpi seuraavana vuonna esikouluun siirtyvät lapset, jolloin he ovat jo tuttuja ja mahdolliset tarvittavan tuen tarpeet ketterämmin tunnistettavia, mikäli sellaisia on. Myös tulevan aloittavan luokan opettaja vieraillee päiväkodissa ja lapset koulussa.

Espoossa kolme alakoulua tarjoaa kielikylpyopetusta. Aloituspaiikkoja on yhteensä 75, luokkakoon ollessa 25. Koululuokkia voidaan täydentää myöhemmin 32 oppilaaseen asti, jotta määrä olisi yhdenvertainen suomenkielisten perusopetuksen luokkakokojen kanssa. Espoossa on mahdollista hakea ensi- ja toissijaiseen kielikylpykouluun, jolla voi parantaa mahdollisuuksiaan päästä kielikylpyopetukseen. Espoossa käytetään valintakoetta, joka koostuu suomen ja ruotsin kielen osioista: 1) suomen kielen valmiuksia kartoittava koe (0–45 pistettä), 75 % ja 2) ruotsin kielen peruskäsitteiden hallintaa mittaava koe (0–15 pistettä), 25 %. Valintakoe otettiin käyttöön tasapuolisuuden takaamiseksi, sillä hakijoita on enemmän kuin paikkoja. Testissä 25 parhaiten suoriutunutta pääsee kielikylpyluokalle riippumatta testattavien tasosta. Luokat täytetään aina, eikä niitä jätetä vajaiksi. Valintakoe on kehitetty pääkaupunkiseudun asiantuntija- ja psykologitiimin yhteistyönä. Käytössä on muutama eri testi, joita vaihdellaan vuosittain. Testi tehdään alakoululla opettajien kanssa. Testitilanne on pyritty tekemään mahdollisimman rennoksi.

Kielikylpyluokilla ei ole havaittu sen enempiä ongelmia tai haasteita kuin muillakaan luokilla. Koulussa oppilaille on tarjolla kolmiportainen tuki. Erityisopetusta annetaan suomeksi. Puolikielisyttä ei tunnusteta haasteeksi.

Vantaa

Vantaalla on kaksi ruotsin kielikylpyopolkua, jotka alkavat 5-vuotiaana ilman valintakoetta. Jos hakijoita on enemmän kuin paikkoja, valintaperusteina käytetään muun muassa sisarusten kielikylpypystatusta, kulkuyhteyksiä ja ilmoittautumisjärjestystä. Mikäli vanhempia kiinnostaa kielikylpyopolkua mutta lapsen kielitaito pohdituttaa, voidaan keskustelun tukena tarvittaessa hyödyntää *Kielipeda*-työvälinettä.

Jos lapsi on ollut kielikylpyvarhaiskasvatuksessa tai -esiopetuksessa, hän siirtyy automaattisesti kielikylpyluokalle ilman testiä. Mikäli kielikylpyopetukseen hakee lapsia, jotka eivät ole suorittaneet kielikylpyesikoulua, testataan heidät suomen kielen valmiuksia mittaavalla testillä. Testin perusteella nämä oppilaat valitaan luokalle paremmuusjärjestyksellä.

Oppilaiden tukemisessa hyödynnetään kolmiportaista tukea ja ruotsinkielistä erityisopettajaa, eikä kevennyksiä suomenkieliseen opetussuunnitelmaan tehdä. Kodin ja koulun yhteistyö on tiivistä ja kielikylpyopolkuaan sitoudutaan koko perusopetuksen ajaksi. Vantaalla koetaan, että käytössä oleva toimintamalli on hyvä ja selkeä, mutta haasteita on riittävän hakijamäärän houkuttelussa.

Kirkkonummi

Kirkkonummella kielikylpyopetus alkaa päiväkodin 5-vuotiaiden ryhmästä ja jatkuu esikoulussa ilman valintakoetta. Koulun hakemisessa ei käytetä valintakoetta, ja kaikki kielikylpyesiopetukseen osallistuneet saavat automaattisesti paikan kielikylpyluokalta. Koulunaloituksen kannalta on tärkeää, että lapsi on osallistunut kielikylpyyn viimeistään esikoulun alkaessa sekä omaa muuten tavalliset kouluvalmiudet.

Oppilaille tarjotaan sama kolmiportainen tuki kuin suomenkielisessä opetuksessa, ja tehostetun tuen päätökset jatkuvat automaattisesti koulussa. Jos oppimisvaikeudet ovat hyvin vakavia, voidaan harkita siirtymistä kokonaan erityisopetukseen piiriin tai suomenkieliselle luokalle. Kielikylvyssä korostuu lapsen oma motivaatio sekä perheen tuki. Kodin ja koulun yhteistyö on tiivistä, ja opettajat tekevät keskenään suunnitelmia oppilaiden tukemiseksi. Samalla tiedon siirto mm. oppilaista ja heidän tuen tarpeista helpottuu. Koulu hyödyntää erilaisia projekteja, joissa eri-ikäiset kielikylpyoppilaat työskentelevät yhdessä, mikä tukee oppimista ja koulun yhteisöllisyyttä. Kirkkonummi tekee kielikylpy-yhteistyötä myös Sipoon kanssa.

Sipoo

Sipoossa ruotsin kielikylpyopetukseen voi hakea 4-vuotiaasta alkaen. Käytössä ei ole valintakoetta. Kielikylpyopolkua ei suositella, jos lapsella havaitaan varhaisessa vaiheessa suuria kielellisiä vaikeuksia. Koulun aloittaminen edellyttää yleensä kielikylpyesikoulun käymistä, mutta ilman tätä taustaa hakijoille voidaan tehdä kieliprofiiliselvitys riittävän ruotsin kielen taidon varmistamiseksi. Luokat 1–6 toteutetaan kahdessa eri koulussa. Luokkakoko on keskimäärin 20, vaihdellen tällä hetkellä 13–24 oppilaan välillä.

Kieliprofiilin selvittämistä käytetään kielikylpyopolkulla oikeanlaisen puheen, lukemisen ja kirjoittamisen tuen tarjoamiseksi, ei karsivana elementtinä.

Tukena on kolmiportainen tuki ja erityisopettaja omalla koululla, ja oppimisvaikeudet eivät automaattisesti estä osallistumista. Haasteita voi ilmetä, jos oppilaalla on monia eri ongelmia yhtä aikaa, jolloin voidaan suositella siirtymistä suomenkieliselle luokalle. Tällaisissa tilanteissa päätökset tehdään kuitenkin aina vanhempien kanssa keskustellen. Kodin ja koulun yhteistyö on tärkeää, ja vanhemmilta edellytetään aktiivista kielen tukemista kotona. Kielikylpyoppilaiden suomen kielen taidot, erityisesti oikeinkirjoitus, voivat kehittyä hitaammin, mutta ovat yleensä tasoittuneet viimeistään yläkoulun loppuun mennessä.

Kauniainen

Kielikylpyyn hakeudutaan jonotusnumeron perusteella 5-vuotiaana. Ryhmäkoko on korkeintaan 21 lasta. Mikäli ryhmä ei ole täynnä, voidaan sitä täyttää mm. ikäjärjestyksen, vanhempien arvioiman kehitystason, muodostuneiden kaverisuhteiden ja arvonnän myötä. Kielikylpyesikoulun jälkeen oppilaat siirtyvät suoraan ensimmäiselle luokalle kielikylpyopetukseen. Käytössä ei ole valintakokeita.

Kouluun siirtymisen lähestyessä pidetään nivelkeskustelut päiväkodin ja koulun välillä. Mikäli lapsella on erityisen tuen tarve, mukana keskusteluissa on myös erityisopettaja, kuraattori ja lapsen vanhemmat.

Mikäli oppilas muuttaa Kauniaisiin perusopetuksen aikana ja haluaa osallistua kielikylpyopetukseen, järjestetään hänelle kielihaastattelu. Siinä varmistetaan, että oppilaalla on riittävä ruotsin kielen taito kielikylpyopetukseen. Näin toimitaan kuitenkin vain, mikäli kielikylpyryhmässä on tilaa uudelle oppilaalle.

Käytössä on kolmiportainen tuki. Oppimisen tukea ja erityisopetusta annetaan sekä suomeksi että ruotsiksi aina tilanteen ja tuen tarpeen mukaan. Vanhemmilta toivotaan myönteistä ja osallistuvaa asennetta kielikylpyä kohtaan.

Kielikylpy on vapaaehtoinen opetusohjelma varhaiskasvatus- ja koulutasolla, ja siihen sitoudutaan koko perusopetuksen ajaksi. Kielikylpy on myös tärkeä osa Kauniaisten kaupungin kansainvälisyysstrategiaa, joka tukee kaksikielisyyttä ja kieliryhmien välistä yhteistyötä laaja-alaisesti. Tavoitteena on, että Kauniaisten kielikylpymallilla lapset saavuttavat käytännön kaksikielisyyden. Tämän tavoitteen saavuttamisessa vanhempien tuki on ensiarvoisen tärkeää.

Porvoo

Kielikylpy aloitetaan Porvoossa sinä vuonna, kun lapsi täyttää viisi. Kielikylpyyn voivat hakeutua kaikki, joiden perheen kotikieli on suomi ja äidinkieli ei ole ruotsi. Kielikylpyä ei suositella, mikäli lapsella on asiantuntijan toteama kielellinen erityisvaikeus.

Jos hakijoita on enemmän kuin paikkoja, arvotaan paikat hakijoiden kesken. Varhaiskasvatuksessa on 21 paikkaa, perusopetuksessa 25 paikkaa. Lapsen edellytetään jatkavan kielikylpyesiovetuksessa sekä koulun kielikylpyopetuksessa. Käytössä ei ole valintakokeita.

Lasten kielikylpykielen suullisen taidon edistymistä seurataan kielikylvyssä säännöllisesti. Esiovetuksen henkilöstö arvioi keväällä kouluun ilmoittautuneen lapsen ruotsin kielen taidon tason käyttäen Spräkets hus -lomaketta, joka on esiovetuksen ja perusopetuksen yhteistyössä laatima suullisen kielitaidon arviointiväline kielikylpyopetukseen. Lomake siirtyy esiovetuksesta perusopetukseen.

Kielikylpyluokilla testataan ruotsin kielen osaamista ja lisäksi suomen kielen osaamista luokka-asteilla 2., 5. ja 9. Testejä ei käytetä lasten karsimiseen, vaan testauksen avulla päästään varhain kiinni mahdollisiin ongelmiin ja täten pystytään kohdentamaan tukitoimet oikein ja ajoissa.

Oppimisen tukea tarjotaan sillä kielellä millä opetusta annetaan. Ruotsinkielisen erityisopetuksen järjestämisessä tehdään yhteistyötä ruotsinkielisten koulutuspalveluiden kanssa. Muu oppimisen tuki (mm. oppilashuolto) järjestetään suomen kielellä.

Porvoossa hyödynnetään aktiivisesti vuosittain haettavaa valtionavustusta.

Vaasa

Vaasassa varhaiskasvatuksessa kielikylpypaikkoja on vuosittain 63 kpl. Haku päiväkotiin on sen vuoden tammikuussa, jolloin lapsi täyttää 5 vuotta. Kaikki halukkaat voivat hakea paikkaa kielikylvystä ja aloittaa siellä paikan saatuaan

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja vierailee tavanomaisesti päiväkotiryhmissä muutamia kertoja vuodessa, joskus harvemmin, koska päiväkodinjohtajan mukaan kielikylpylapsilla on vähemmän haasteita ja ongelmia, kuin tavallisessa ryhmässä. Ryhmiin ei hakeudu niitä lapsia, joilla on jo ennalta havaittu suurempia vaikeuksia. Toisaalta päiväkodinjohtajan mukaan ryhmässä pärjäävät hyvin myös tukea tarvitsevat lapset. He voivat jopa hyötyä ja keskittyä paremmin, kun käytännön tekeminen ja toiminta suunnitellaan ja toteutetaan eri teemojen ympärille.

Kouluun siirryttäessä laaja-alainen erityisopettaja vierailee ryhmissä, ja selvittää yhdessä päiväkodin aikuisten kanssa millaisesta ryhmästä on kyse. Näin koulu saa etukäteen tietää mahdollisista lapsilla olevista haasteista ja se osaa varautua niihin valmiiksi.

Kouluun haetaan tavanomaisen kouluun haun yhteydessä. Ei valintakokeita.

Kielikylpyesikoulussa ollut ryhmä siirtyy sellaisenaan koulun puolelle kielikylpyopon mukaisesti. Perusopetuksen luokassa paikkoja on 21, mutta luokkia voidaan täydentää aina 24 oppilaaseen asti. Täydennysoppilailla tulee olla riittävät taidot ruotsin kielessä, jotta heidät voidaan hyväksyä luokalle.

Vaasan kasvatus- ja opetuslautakunnan mukaan onkin tärkeää, että lapsi osallistuu varhaiskasvatuksen kielikylpyyn kahden vuoden ajan, jotta lapsella olisi riittävät valmiudet siirtyä ruotsinkieliseen perusopetukseen.

Mahdollisen tuen tarpeen ilmetessä, huoltajilta edellytetään sitoutumista varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen monialaiseen yhteistyöhön, tarvittavien tukitoimien järjestämiseen sekä mahdollisiin muutoksiin koskien jatkamista kielikylpyryhmässä. Tarvittaessa varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja/tai S2-opettaja arvioivat lapsen valmiuksia.-Kolmiportainen tuki on käytössä kielikylpyluokilla, kuten muillakin yleisopetuksen luokilla.

Alakoulun rehtorin mukaan lapsen haasteet huomataan yleensä jo päiväkodissa. Joskus hyvin harvoin lapsen haasteet havaitaan vasta alakoulun puolella. Ensimmäisellä luokalla muutamalla oppilaalla luokasta voi ilmetä haasteita lukemaan opettelussa. Tukiopetuksen avulla näitä oppilaita saadaan autettua ja he oppivat lukemaan.

Yläkoulun rehtorin mukaan kielikylpyoppilailla ei ole havaittu erityisiä oppimisen haasteita, vaan oppilaat ovat samanlaisia kuin muillakin perusopetuksen luokilla. Puolikielisyysongelmaa ei tunnusteta. Rehtorin mukaan kielikylpyä on järjestetty Vaasassa yli 30 vuotta, joten jos ongelmia olisi ilmennyt olisi niihin puututtu jo paljon aiemmin. Yläkoulun rehtori mainitsi havainnosta, jossa kielikylvyssä tai kieliluokalla opiskelevien on huomattu tekevän tietynlaisia kirjoitusvirheitä. Näitä virheitä ei kuitenkaan voida pitää ongelmana tai haasteena. Pikemminkin tämä on nähty johtuvan yksinomaan siitä, että opiskelua on ollut useammalla kuin yhdellä kielellä. Nämä taidot kuitenkin korjaantuvat yleensä itsestään, kun nuorten kielitaito kehittyy ja kypsyy entisestään.

Pietarsaari

Kielikylpy alkaa 5-vuotiaana. Jos hakijoita on enemmän kuin paikkoja, käytetään arvontaa. Käytössä ei ole valintakokeita. Yhden päiväkotivuoden jälkeen lapsi aloittaa esikoulun kielikylpykoulussa. Esikoulusta kielikylpyoppilaat jatkavat suoraan ensimmäiselle luokalle.

Kielikylpykoulun rehtori Mira Tallgårdin mukaan kielikylpy soveltuu kaikille lapsille, eikä hän tai koulun opettajat näe tarvetta karsia lapsia kielikylvyssä. Tallgårdilla on yli 20 vuoden kokemus erityisopettajan toimesta kielikylvyssä, ensin Helsingissä ja sitten Pietarsaassa. Hänen mukaansa kielikylpy voi helpottaa esim. luki- tai kirjoitusvaikeuksista kärsivää lasta oppimaan helpommin vieraan kielen. Normaalit lakisääteiset tukitoimet ovat käytössä Kielikylpykoulussa. Välillä lapselle voi tarjota tukiopetusta lapsen äidinkielellä asiassa, joka tuntuu vaikealta.

Kielikylpyopetus Pietarsaassa aloitettiin vuonna 1992 varhaisen täydellisen kielikylpyopetuksen mukaisesti. Pietarsaari on ainoa paikkakunta Suomessa, jossa järjestetään kielikylpyopetusta molemmilla kotimaisilla kielillä.

Kokkola

Ruotsin kielikylvyn varhaiskasvatusta ja esiopetusta järjestettävässä ryhmässä on 21 paikkaa, ja jos hakijoita on enemmän kuin paikkoja, valinta suoritetaan arvonnalla.

Kielikylpyyn hakeutuneiden oppilaiden huoltajat sitoutuvat siihen, että lapsi jatkaa ruotsin kielikylpyopetuksessa perusopetuksessa vuosiluokkien 1–9 ajan. Huoltajat auttavat myös havainnoimaan, tukemaan ja ylläpitämään lapsen äidinkielen kielitaidon kehittymistä. Kaksikielistä varhaiskasvatusta ei suositella, jos lapsella on kielellinen erityisvaikeus, kehityksellinen kielihäiriö tai viivästynyt kielenkehitys.

Varhaiskasvatuksen henkilöstö ja erityisopettaja havainnoivat lapsen kasvua ja kehitystä tiiviissä yhteistyössä huoltajien kanssa. Kun lapsen kouluvalmiutta kartoitetaan lapsen esiopetusvuonna, varhaiskasvatus tekee yhteistyötä myös perusopetuksen kanssa.

Päiväkodissa varhaiskasvatuksen opettajat tai erityisopettajat havainnoivat lasten kielitaitoa. He antavat lausunnon siitä, onko lapsella riittävä kielitaito ja onko hänellä edellytyksiä siirtyä koulun kielikylpyopetukseen. Erillistä valintakoetta ei ole. Ruotsinkielisessä kielikylpyopetuksessa aloittaa vuosittain yksi ensimmäisen vuosiluokan ryhmä, jolle valitaan enintään 22 äidinkieleltään suomenkielistä oppilasta. Opetus jatkuu opetussuunnitelman mukaisesti 9. luokalle saakka. Jos hakijoita on enemmän kuin 22, valinta perustuu haastatteluun, jossa arvioidaan oppilaan edellytykset menestykselliseen opiskeluun ruotsinkielisessä kielikylpyopetuksessa, oppimismotivaatio ja kielellisen kehityksen vaihe. Lisäksi edellytetään, että ennen ensimmäistä luokkaa oppilas on ollut päiväkodin ja esiopetuksen ruotsinkielisessä kielikylpyryhmässä. Ryhmään voidaan tapauskohtaisesti ottaa uusi oppilas koulun harkinnan mukaan eri vuosiluokille, mikäli ryhmässä on tilaa.

Kielikylpyoppilaita tuetaan koulussa käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Tukea annetaan pääsääntöisesti suomen kielellä. Lapsi voi siirtyä kielikylpyopetuksesta suomenkieliseen perusopetukseen yhteisesti opettajien, erityisopettajien ja vanhempien kanssa tehdyllä päätöksellä, mikäli se on lapsen edun mukaista.

Lahti

Ruotsin kielikylpyopetusta on järjestetty Lahdessa neljän vuoden ajan. Lahden kielikylvyn käytännön prosessit ovat siten vasta muokkautumassa; toimintamalleja pyritään seuraamaan ja kehittämään havaittujen kokemusten perusteella. Kielikylpy alkaa esiopetuksessa. Luokkakoot ovat pieniä (noin 13 oppilasta) ja opetus tapahtuu yhdysluokissa (1–2, 3–4 jne.) Vanhimmat lapset ovat nyt 4.luokalla.

Mikäli hakijoita on enemmän kuin paikkoja, käytetään esikouluvaiheessa suomen kielen valmiuksien testausta. Testissä pitää saada vähintään 60 % pisteistä. Testin tulos ei riipu muiden testattavien tasosta ja kyseessä on absoluuttiset oikeat vastaukset. Testattavat osiot ovat pääasiassa yksiselitteisiä, vastauksena esim. joko kyllä tai ei.

Turku

Turussa on järjestetty ruotsin kielikylpyopetusta 30 vuoden ajan. Kielikylpy alkaa Kerttulin päiväkodissa sinä vuonna, kun lapsi täyttää viisi vuotta ja se on tarkoitettu ensisijaisesti turkulaisille lapsille. Varhaiskasvatuksen ja kielikylpyesiopetuksen ryhmän maksimäärä on 25. Kerttulin päiväkodin ruotsin kielikylpyryhmään valituilla on mahdollisuus jatkaa suoraan Kerttulin kielikylpyesiopetukseen. Jos hakijoita on enemmän kuin paikkoja, käytetään arvontaa.

Aiemmin kielikylpyesikoulusta siirryttiin suoraan kielikylpyopetukseen. Nykyisin kielikylpyopetuksen jatkuminen kouluun edellyttää esikouluvuoden keväällä karsivan valintakokeen suorittamista riittävin pistemäärin. Ko. pistemäärä vaihtelee vuosittain, riippuen siitä minkälainen on muiden, samana vuonna samaan testiin Turussa osallistuvien lasten osaamistaso ja miten tasaisesti tai epätasaisesti heidän saamansa pisteet hajaantuvat. Ruotsin kielikylpyopetuksella olevien lasten lisäksi testin tekevät Turun eri kieliluokille hakevat esikouluikäiset lapset. Testissä ei huomioida ruotsin kielen taitoa. Testi karsii kuitenkin vuonna testattujen lasten kesken keskimäärin 15.8 % testiin osallistuneista pois. Käytännössä hylätyn tuloksen on saanut vuosittain 12.35 % (vuonna 2022) – 21.8 % (vuonna 2014) hakijoista (**kts. liite 1 – esitys Turun kielikyllyn testauksesta**) Paikkoja aloittavalle kielikylpyluokalle on 25 ja opetusta annetaan Luostarivuoren koulussa Martin yksikössä.

Haasteena Luostarivuoren koulu mainitsee erityisesti yläkoulussa ilmenevän puolikielisyiden ongelman (oppilaalla vaikeuksia sekä suomen että ruotsin kielen hallinnassa) sekä oppilaat, joiden etu koulun näkemyksen mukaan olisi jatkaa koulunkäyntiä suomenkielisessä perusopetuksessa, mutta joiden vanhempien kanssa ei siirtymisestä pois kielikylpyluokalta suomenkieliseen perusopetukseen olla keskustelemalla päästy yhteisymmärrykseen.

Ratkaisuna mm. näihin ongelmiin, koulun tekemän aloitteen pohjalta, Turun kasvatus- ja opetuslautakunta päätti vuonna 2019 aloittaa kielikylpylasten karsivan testaamisen. Ensimmäisestä testivuodesta 2022 alkaen testi on kielikylpyperheissä koettu lapsen edun vastaisena.

Nykyään testauksen järjestää Turun yliopiston psykologian ja logopedian laitoksen elinkeinotoiminnan yksikkö. Yksikköä luotsaa Turun yliopiston yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan dekaani, logopedian professori Elina Mainela-Arnold, jonka kanssa olemme keskustelleet käytössä olevan testin soveltuvuudesta kielikylpylapsiin. Mukana keskusteluissa on ollut filosofian maisteri, laillistettu puheterapeutti ja logopedian opettaja Pia Lindevall. **Pyydämme kunnioittavasti Turun kasvatus- ja opetuslautakuntaa myös ottamaan dekaani Mainela-Arnoldiin yhteyttä ja kysymään ja kuulemaan hänen kantaansa käytössä olevasta testistä kielikylpylasten testaamisessa.**

Vertailutaulukko

Kaupunki / kunta	Kielikylpypaikat	Testit	Huomioita
Helsinki	11 päiväkotia 8 alakoulua 7 yläkoulua	Ei	Syksyllä 2024 päätetty kahden vuoden pilotti, jonka aikana ei kieliluokillekaan hakevia testata. Päätöksen taustalla lapsen edun tukeminen; testistä stressiä ja suoriutumispaineita esikoululapsille, ilmiönä näkynyt valmennuskurssein ja lasten preppaamisena.
Espoo	75 (3 luokkaa)	Kyllä	Testit jotka karsivat vain, jos hakijoita on enemmän kuin paikkoja. 25 % testistä mittaa ruotsin kielen taitoa.
Vantaa	50 (2 luokkaa)	Ei	Vain suomenkielisen esikoulun käyneet hakijat testataan.
Kirkkonummi	26 (1 luokka)	Ei	Koulun aloittavan pitää olla käynyt kielikylpyesikoulu / ruotsinkielinen esikoulu / osata ruotsia
Turku	25 (1 luokka)	Kyllä	Karsiva testi, paikkoja voi jäädä tyhjäksi, ruotsia osaamaton voi aloittaa 1. luokalla
Lahti	13 (yhdysluokka)	Kyllä	Testit jotka karsivat vain, jos hakijoita on enemmän kuin paikkoja.
Vaasa	63 (3 luokkaa)	Ei	Hyvä yhteistyö varhaiskasvatuksen ja koulun välillä, painotetaan että perheiden pitää olla sitoutuneita kielikylpyyn ja mahdollisesti tarvittaviin tukitoimiin. Tarvittaessa varhaiskasvatuksen erityisopettajan arvio sopivuudesta.
Porvoo	25 (1 luokka)	Ei	Edellyttää kielikylpy- tai ruotsinkielisen esikoulun käymistä
Kokkola	21 (1 luokka)	Ei	Varhaiskasvatuksen opettajat voivat tarvittaessa antaa lausunnon onko lapsella riittävä kielitaito
Sipoo	20+13 (1 luokka +1 yhdysluokka)	Ei	Edellyttää kielikylpyesikoulun käymistä
Pietarsaari	n. 70	Ei	Kielikylpykoulu, jossa yli 400 oppilasta
Kauniainen	21 (1 luokka)	Ei	Edellytetään ruotsin kielen taitoa, jos aloittaa kielikyllyn myöhemmin kuin 5-vuotiaana

Yhteenveto

Selvitykseen osallistui rehtoreita, opettajia ja asiantuntijoita 12 kielikylpykaupungista ja -kunnasta. Usean koulun rehtorin mukaan kielikylpyoppilaat pärjäävät usein jopa paremmin kuin yleisopetuksen oppilaat. Keskusteluissa korostui arvostus kielikylpymetodia kohtaan, sekä sen tuomat mahdollisuudet oppilaille. Kodin ja koulun yhteistyötä pidettiin tärkeänä kaikissa yksiköissä.

Yleisenä havaintona voidaan todeta, että kielikylpyopetuksen järjestämisessä on eroja eri kaupunkien välillä, erityisesti valintamenettelyjen osalta. Suurin enemmistö kielikylpy-yksiköistä ei näe tarvetta suorittaa testausta valintakoetarkoituksessa. Osassa kouluista sen sijaan hyödynnetään testaamista lasten taitotason selvittämiseksi. Se mahdollistaa oikeanlaisen ja -aikaisen tuen kohdentamisen kullekin lapselle, riittävän varhaisessa vaiheessa.

Tarkastelluista 12 kaupungista/kunnasta yhdeksässä ei käytetä valintakoetta kielikylpyesiopetuksesta perusopetukseen siirryttäessä. Poikkeuksina ovat Espoo, Lahti ja Turku. Espoossa testataan, koska hakijoita on enemmän kuin paikkoja ja testauksessa arvioidaan sekä suomen että ruotsin kielen valmiuksia. Lahdessa kielikylpyopetus on vielä melko uutta ja valintatavat sekä menetelmät hakevat paikkaansa. Tällä hetkellä Lahdessa testataan suomen kielen valmiuksia, mikäli hakijoita on enemmän kuin paikkoja. Turussa käytetään karsivaa testausta, joka pudottaa vuosittain hakijoista keskimäärin 15.8 % riippumatta hakijoiden absoluuttisesta taitotasosta.

Turku eroaa muista kaupungeista erityisesti pakollisen, suomen kielen valmiuksia mittaavan, karsivan valintakokeen käytön osalta esiopetuksesta perusopetukseen siirryttäessä, kesken kielikylpypolun. Tämä käytäntö voi karsia potentiaalisia kielikylpyoppilaita ja on ristiriidassa muiden kaupunkien käytäntöjen sekä kielikylpymetodin kanssa.

Lisäksi testaus aiheuttaa perheille ja kielikylpylapsille suoriutumispaineita ja stressiä, puhumattakaan lapselle aiheutuvasta sosiaalisesta ulkopuolelle jäämisen ja huonommuuden kokemuksen tunteesta, joita poisputoaminen tutusta ryhmästä aiheuttaa. Pääkaupunkiseudulla havaitun ilmiön tavoin merkkejä lasten preppaamisesta on jo Turussakin.

Huomionarvoista on, että Turussa kielikylpyesikoululaisia on enintään 25 ja perusopetuksessa on kielikylvyn aloituspaikkoja 25. Huoli on siten noussut myös kielikylpyopetuksen jatkumosta; miten käy mahdollisesti jo ensimmäisellä luokalla vajaan aloittaville kielikylpyluokille, joiden oppilasmäärät kutistuvat entisestään mm. perheiden muuttojen ja etenkin yläkouluun siirryttäessä tapahtuvien kieliluokalta pois suuntautuvien kouluvaihdosten myötä? Miten kunnan resurssit riittävät arvokkaan ja Turulle merkityksellisen ruotsin kielikylpyopetusperinteen jatkamiseksi, mikäli opetusresursseja ei saada optimaalisesti hyödynnettyä? Tieto edessä olevasta karsivasta testaamisesta saattaa vähentää kielikylpypolusta kiinnostuneiden perheiden hakeutumista ja sitoutumista metodiin, tai vähintäänkin saattaa muokata kielikylpypolulle hakevien perheiden profiilia elitistisempään ja eriytymistä voimistavaan suuntaan – kielikylpymetodin vastaisesti.

Yhdessä tämän selvityksen koulussa hyödynnetään aktiivisesti valtionavustusta, jota haetaan vuosittain. Yhtenä kehitysideana yhteistyön vahvistamiseksi voisi Turussa olla koulun ja kielikylpy-yhdistyksen yhdessä suunnittelemat kohteet vuosittaisille valtionapuhakemuksille.

Selvityksen perusteella, Turussa tulisi vakavasti harkita valintamenettelyn uudistamista ja ottaa oppia muiden kaupunkien käytännöistä, joissa korostetaan inklusiivisuutta, kielikylvyn saavutettavuutta ja kielikylpypolkuun sitoutumista peruskoulun yhdeksännen luokan loppuun asti sekä huomioidaan kielikylpylapset monikielisinä oppijoina.

Edellä esitettyyn pohjaten esitämme Turun kasvatus- ja opetuslautakunnalle että:

- karsivasta testauksesta luovutaan.
- mikäli lapsia halutaan testata, toteutettaisiin soveltuva testi ennen kuin kielikylpy alkaa sinä vuonna kuin lapsi täyttää 5 vuotta.
- vuoden 2025 testaukseen lisättäisiin moniammatillinen arvio niille lapsille, joiden testitulokset eivät täytä nykyisiä kriteerejä, mikäli päätöstä testeistä luopumisesta ei ehditä tehdä ajoissa. Moniammatillisessa arviossa voisi olla mukana esimerkiksi lapsen esiopetuksen opettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, testauksen asiantuntijaedustaja, kielikylpykoulun erityisopettaja, kielikylpy-yhdistyksen edustaja sekä lapsen vanhemmat.

Me vanhemmat toivomme, että Turussa tarjottava varhainen täydellinen kielikylpypolku ansaitsisi sille kuuluvan jatkuvan kielipolun rauhan.

Turussa, 25.11.2024

Kielikylpylasten puolesta,

suuri joukko Turun kielikylpyperheitä

Liite

1. Esitys kielikylvyn testauksesta